

Na rokovanie
Národnej rady Slovenskej republiky

I

Podľa čl. 102 ods. 1 písm. o) Ústavy Slovenskej republiky vraciam Národnej rade Slovenskej republiky zákon zo 16. mája 2023, ktorým sa dopĺňa zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „schválený zákon“).

Navrhujem, aby Národná rada Slovenskej republiky pri opätovnom prerokovaní, schválila zákon so zmenami, ktoré sú uvedené v časti IV.

II

Schválený zákon podala na rokovanie Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „národná rada“) skupina poslancov národnej rady ako návrh na vydanie zákona, ktorým sa dopĺňa zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (tlač 1491) (ďalej len „poslanecký návrh zákona“).

Cieľom uvedeného poslaneckého návrhu zákona podľa všeobecnej časti dôvodovej správy je „naplnenie Rezolúcie Európskeho parlamentu z roku 2007, ktorá v desiatom bode vyzýva všetky členské krajiny Európskej únie, aby zaviedli povinnú telesnú a športovú výchovu na základných a stredných školách, a aby prijali také zásady, podľa ktorých by učebný plán zaručoval pre predmet telesná a športová výchova najmenej tri vyučovacie hodiny týždenne, pričom školy môžu v rámci vyučovacích možností toto stanovené minimum prekročiť“.

V nadväznosti na uvedené, národná rada schválila úpravu, ktorou sa o. i. ustanovuje, že v školách podľa tohto zákona okrem základných umeleckých škôl, tanečných konzervatórií, hudobných a dramatických konzervatórií, jazykových škôl a materských škôl sa vyučuje telesná a športová výchova (čl. I prvý bod vložený § 15a ods. 1 schváleného zákona).

Podľa čl. I prvého bodu vloženého § 15a ods. 4 schváleného zákona telesná a športová výchova sa na základnej škole vyučuje v rozsahu najmenej troch vyučovacích hodín týždenne; toto ustanovenie sa nevzťahuje na základnú školu, ktorá má menej ako päť tried.

Na základe pozmeňujúceho a dopĺňujúceho návrhu poslancov národnej rady národná rada pri prerokovaní uvedeného poslaneckého návrhu zákona v druhom čítaní schválila prechodné ustanovenie, podľa ktorého ustanovenie § 15a ods. 4 o vyučovaní telesnej a športovej výchovy v rozsahu najmenej troch vyučovacích hodín týždenne sa pre základné školy, ktoré nemajú k 31. augustu 2023 prístup k telocvični, a pre štvrtý ročník

cirkevných škôl prvýkrát použije od 1. septembra 2025 (čl. I druhý bod vložený § 161s schváleného zákona).

Z odôvodnenia uvedenej úpravy vyplýva, že dôvodom uvedeného odkladu pre základné školy, ktoré nemajú prístup k telocvični má byť možnosť dobudovania chýbajúcej školskej infraštruktúry. Odklad pre štvrtý ročník cirkevných základných škôl sa ustanovuje z dôvodu, že vo štvrtom ročníku majú v aktuálnom rámcovom učebnom pláne k dispozícii len jednu disponibilnú hodinu, ktorú väčšinou využívajú na predmet náboženstvo.

Schválený zákon má nadobudnúť účinnosť 1. septembra 2023 (čl. II schváleného zákona).

III

Oceňujem snahu zákonodarcu naplňať uznesenie Európskeho parlamentu z 13. novembra 2007 o úlohe športu vo vzdelávaní, ako aj snahu smerujúcu k rozvoju pohybových aktivít detí, ktoré sú dôležitým nástrojom ich telesného a duševného zdravia.

Som však toho názoru, že problematika úpravy počtu hodín telesnej a športovej výchovy má byť predovšetkým odbornou otázkou (pre rezort školstva) a nie politickou otázkou, aby bolo možné posúdiť a zohľadniť personálne, priestorové a materiálno-technické zabezpečenie škôl.

Podľa odborných stanovísk ministra školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (ďalej len „minister školstva“), Štátnej školskej inšpekcie, predstaviteľov profesijných organizácií regionálneho školstva a Odborového zväzu školstva (ktoré mi boli doručené) schválený zákon je so schválenou účinnosťou od 1. septembra 2023 nevykonateľný aj pre tie školy, ktoré majú prístup k telocvični, resp. vykonateľný len pre málo škôl a spôsobí závažný zásah do výchovno-vzdelávacej činnosti škôl. Dôvody tohto konštatovania sú nasledujúce.

V prvom rade navýšením hodín telesnej a športovej výchovy dôjde k zníženiu vyučovacích hodín v iných predmetoch, na ktoré boli použité disponibilné hodiny, čo môže mať za následok prepúšťanie učiteľov s inými aprobáciami, resp. znižovanie ich úväzkov. Ide najmä o učiteľov cudzích jazykov a prírodovedných predmetov, čo môže mať vplyv na zníženie kvality vzdelávania v týchto predmetoch. Na zabezpečenie zvýšeného počtu hodín telesnej a športovej výchovy budú potrebné výberové konania na učiteľov telesnej a športovej výchovy, ktorých je už teraz nedostatok.

Ďalším problémom je reálne priestorové a materiálno-technické zabezpečenie škôl, ktoré disponujú telocvičňou.

Z elektronického dotazníkového prieskumu, ktorý uskutočnila Štátna školská inšpekcia a ktorého sa zúčastnilo 1 595 škôl z celkového počtu 2 069 škôl vyplynuli tieto zistenia:

- vlastnú telocvičňu nemá 50 % škôl, avšak školy používajú telocvične v správe iných škôl, pokiaľ je to možné. Podiel žiakov na školách, ktoré nemajú prístup k telocvični, bol 18 % všetkých žiakov bežných základných škôl,
- školy okrem telocvični využívajú aj iné športoviská – podiel žiakov na školách bez prístupu k akémukoľvek telovýchovnému zariadeniu bol 5,3 % všetkých žiakov bežných základných škôl,
- z existujúcich telocvični je podľa vyjadrení riaditeľov pätina v menej vyhovujúcom alebo v nevyhovujúcom stave, pričom len časť z nich je v súčasnosti v rekonštrukcii,
- telocvične sú využívané nad rámec potrieb škôl – 12 % škôl vlastné telocvične využíva spolu s inými školami, 86 % škôl s vlastnými telocvičňami ich prenajíma mimo vyučovania,
- takmer dve tretiny škôl má vo vlastnej správe aj iné telovýchovné zariadenia. Najčastejšie ide o viacúčelové ihriská, vonkajšie ihriská (napríklad futbalové), atletické dráhy, posilňovne a pohybové štúdiá/gymnastické telocvične. Technický stav týchto zariadení považuje za menej vyhovujúci alebo nevyhovujúci tretina škôl,
- školy bez dostatočnej infraštruktúry realizujú hodiny telesnej a športovej výchovy najmä vonku bez telovýchovných zariadení (63 %), vnútri školy na chodbách a pod. (45 %). Oproti školám s dostatočnou infraštruktúrou sa hodiny telesnej a športovej výchovy odohrávajú v telocvičniach do výrazne nižšej miery ako v školách s dostatočnou kapacitou (48 % oproti 81 %),
- viac ako pätina škôl (22 % - cca 350 škôl) v prieskume má rozšírené vyučovanie telesnej a športovej výchovy na prvom stupni a aj druhom stupni. Za hlavný dôvod nerozšírenia rozsahu výučby telesnej a športovej výchovy nad rámec povinných hodín podľa štátneho vzdelávacieho programu školy uvádzajú využívanie disponibilných hodín pre výučbu predmetov, ktoré považujú za potrebné pre svojich žiakov. Ďalším dôvodom je kapacita, prípadne nevyhovujúca infraštruktúra, ktorá to neumožňuje.

Možno zhrnúť (a ako aj z odborného stanoviska ministra školstva vyplýva), že školy potrebujú na zmenu školských vzdelávacích programov, prerozdelenie úväzkov učiteľov, výberové konania na ďalších učiteľov telesnej a športovej výchovy, a najmä na investície do výstavby alebo zväčšenia kapacít telocvični – a to aj u nezanedbateľného počtu škôl, ktoré majú prístup k telocvični – viac času ako len tri letné mesiace (jeden rok až tri roky odkladu).

V neposlednom rade mám voči schválenému zákonu aj nezanedbateľnú ústavnoprávnu výhradu. V schválenom zákone sa pri ustanovení odkladu účinnosti neodôvodnene rozdielne zaobchádza s cirkevnými školami, resp. odkladá sa ich povinnosť zabezpečovať tretiu hodinu telesnej výchovy pre žiakov štvrtého ročníka bez

ohľadu na to, či majú alebo nemajú prístup k telocvični, a to v porovnaní s ostatnými základnými školami, ktoré majú tiež len jednu disponibilnú hodinu, ktorú môžu využívať na svoju špecializáciu, ktorú často rozvíjajú už od predchádzajúcich ročníkov a pri ktorých sa účinnosť odkladá len v prípade, ak nemajú prístup k telocvični. Odôvodnenie uvedenej schválenej úpravy, podľa môjho názoru, nie je dostatočné.

A z týchto dôvodov navrhujem posunúť účinnosť schváleného zákona na 1. september 2025 bez ohľadu na typ základnej školy a bez ohľadu na disponovanie telocvičňou.

IV

V nadväznosti na pripomienky uvedené v častiach II a III navrhujem, aby Národná rada Slovenskej republiky pri opätovnom prerokovaní zákon schválila s týmito zmenami:

1. V čl. I schváleného zákona sa vypúšťa druhý bod.
Doterajšie označenie prvého bodu sa zrušuje.
2. V čl. II schváleného zákona sa slová „1. septembra 2023“ nahrádzajú slovami „1. septembra 2025“.

Bratislava 1. júna 2023